

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Ewa Śliwa

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej del. do Prokuratury Krajowej
Krzysztofa Urgacza

w sprawie **R. W.**

oskarżonego z art. 65 § 1 i 3 k.k.s. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 26 kwietnia 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 6 października 2022 r., sygn. akt IV Ka 756/22,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 1 czerwca 2022 r., sygn. akt IV K 834/20,

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej oskarżonego R. W.
i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w
Bydgoszczy do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 1 czerwca 2022 r., sygn. akt IV K 834/20, R. W. został uznany za winnego tego, że w okresie od co najmniej 24 listopada 2017 r. do 12 grudnia 2017 r. w T. i innych miejscowościach, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu tego samego zamiaru, podejmował czynności bezpośrednio związane z wprowadzeniem do obrotu wyrobów tytoniowych bez polskich znaków skarbowych akcyzy, stanowiących przedmiot czynu zabronionego określonego w art. 63 k.k.s. w ten sposób, że nabył od S. K. wyroby akcyzowe w postaci papierosów różnych marek bez polskich znaków akcyzy w ilości łącznej co najmniej 50000 sztuk w celu ich dalszej odsprzedaży, czym naraził na uszczuplenie należny podatek akcyzowy małej wartości w kwocie co najmniej 42 751 zł, tj. przestępstwa skarbowego z art. 65 § 1 i 3 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., za które – na podstawie art. 65 § 3 k.k.s. – wymierzono mu karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych przyjmując, że jedna stawka dzienna jest równoważna kwocie 100 złotych.

Od tego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego, który – podnosząc zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia oraz naruszenia prawa procesowego (art. 5 § 2 k.p.k.; art. 7 k.p.k.; art. 74 § 1 k.p.k.; art. 424 § 1 i 2 k.p.k.) – wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie R. W. od zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Wyrok Sądu *meriti* został zaskarżony również przez prokuratora, na niekorzyść oskarżonego, w części dotyczącej nieorzeczenia środka karnego ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa skarbowego. Podnosząc zarzut obrazy prawa materialnego (art. 29 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 30 § 2 k.k.s. w zw. z art. 32 § 1 k.k.s.) prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie – na podstawie art. 32 § 1 k.k.s. – wobec R. W., środka karnego ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów w wysokości 33 993,50 zł.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 6 października 2022 r., sygn. akt IV Ka 756/22, zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że uniewinnił R. W. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Wyrok Sądu drugiej instancji został zaskarżony w całości kasacją prokuratora, na niekorzyść tego oskarżonego. Podniesiono w niej zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 457 § 3 k.p.k., art. 410 k.p.k. oraz art. 424 § 1 k.k. w zw. z art. 458 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. polegającego na tym, że Sąd Okręgowy, orzekając odmiennie co do istoty i przyjmując, że oskarżony nie wyczerpał znamion przestępstwa określonego w art. 65 § 1 k.k.s. w postaci przypisanej mu wyrokiem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, w uzasadnieniu swojego orzeczenia nie przeprowadził całościowej analizy i oceny materiału dowodowego ujawnionego na rozprawie oraz pominął istotne okoliczności dotyczące działania oskarżonego, mające znaczenie dla dokonania oceny prawnej jego zachowania, ograniczając się jedynie do subsumpcji stanu faktycznego sprawy do znamienia czynności wykonawczej nabycia wyrobu akcyzowego bez polskich znaków skarbowych akcyzy, podczas gdy czyn zarzucany oskarżonemu, jest przestępstwem opartym na alternatywnie sformułowanych znamionach, tj. przestępstwem wieloodmianowym, penalizującym m.in. zachowanie polegające na pomocy do zbycia wyrobu akcyzowego bez polskich znaków skarbowych akcyzy, a wypełnienie co najmniej jednego, skutkuje odpowiedzialnością karną za ten czyn, czego implikacją było wydanie wadliwego orzeczenia w przedmiocie zmiany wyroku sądu pierwszej instancji i uniewinnienia R. W. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Na podstawie tego zarzutu autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 6 października 2022 roku, sygn. akt IV Ka 756/22, w części dotyczącej R. W., i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

Na wstępie należy zauważyć, że dla prawidłowego wyrokowania w sprawie na etapie postępowania apelacyjnego, sąd odwoławczy może zwrócić akta sprawy sądowi pierwszej instancji w celu uzupełnienia uzasadnienia zaskarżonego wyroku (art. 449a § 1 k.p.k.). Jeżeli jednak Sąd *ad quem* z tego uprawnienia nie skorzysta,

to bierze na siebie powinność przeprowadzenia rzetelnej kontroli instancyjnej niezależnie od niskiej jakości uzasadnienia kontrolowanego wyroku. Chociaż więc w rozpoznawanej sprawie uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji jest skrajnie lakoniczne, to okoliczność ta – wobec nieskorzystania przez Sąd drugiej instancji z uprawnienia przewidzianego w art. 449a § 1 k.p.k. – nie może usprawiedliwiać braków w rozumowaniu Sądu odwoławczego, które uzasadniły zarzut wadliwej kontroli instancyjnej.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wprawdzie należycie uzasadnił, dlaczego uznał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie uprawniał do przypisania oskarżonemu przestępstwa skarbowego określonego w art. 65 § 1 i 3 k.k.s., mającego polegać na nabyciu wyrobów tytoniowych bez polskich znaków skarbowych akcyzy. Jednakże poza zakresem rozważań Sądu *ad quem* pozostały pozostałe znamiona czynności wykonawczej czynu zabronionego określonego w ww. przepisie. Przestępstwo skarbowe z art. 65 § 1 k.k.s., określane mianem paserstwa akcyzowego, jest bowiem typem przestępstwa o ośmiu alternatywnie określonych znamionach czynności sprawczej odnoszących się do wyrobów akcyzowych pochodzących z czynów zabronionych z art. 63, 64 i 73 k.k.s.: nabycie, przechowywanie, przewożenie, przesyłanie, przenoszenie, pomaganie w zbyciu, przyjęcie, pomaganie w ukryciu. W piśmiennictwie wskazuje się wręcz, że „każda styczność z wyrobem akcyzowym pochodzącym z czynów zabronionych z art. 63, 64 i 73 k.k.s. posiada kwalifikację paserstwa akcyzowego” (G. Łabuda, w: P. Kardas, T. Razowski, G. Łabuda, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Warszawa 2017, teza 5 do art. 65 k.k.s.).

Powinnością Sądu odwoławczego było zatem rozważenie, czy istnieją podstawy do przypisania skazanemu, w ramach tego samego zdarzenia historycznego, paserstwa akcyzowego popełnionego poprzez realizację innej, niż nabycie czynności sprawczej, polegającej zwłaszcza na pomaganiu w zbyciu wyrobów akcyzowych, przez które należy rozumieć „zachowanie ułatwiające realizację porozumienia między zbywcą a nabywcą tej rzeczy” (*ibidem*, teza 12 do art. 65 k.k.s.; zob. też: T. Grzegorzczak, *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Warszawa 2009, teza 4 do art. 65 k.k.s.). Taki zakres procedowania i ewentualna

zmiana opisu czynu nie stanowiłaby naruszenia zakazu *reformationis in peius* (art. 434 § 1 k.p.k.) i mieściłaby się w granicach skargi oskarżyciela publicznego.

W tym kontekście warto zaznaczyć, że na rozprawie przed Sądem pierwszej instancji w dniu 18 maja 2021 r. oskarżony wyjaśnił, że S. K. zadzwonił do niego i zapytał, czy nie chciałby kupić od niego papierosy. „Ja powiedziałem, że nie jestem zainteresowany i podesłałem mu kolegę. Przyjechaliśmy z kolegą na dwa samochody i przyjechaliśmy na ulicę w B.” (k. 2032v). W dalszej części swych relacji procesowych wskazał, że: „jeżeli zamówiłem dwa tysiące papierosów to nie dla siebie. Jeżeli była taka rozmowa, to ja się jej nie wypieram. Mógł to chcieć ktoś z moich kolegów. (...) Ja przekazywałem koledze numer telefonu i kolega jechał do niego. Ja zamówiłem te papierosy, a ktoś inny je odebrał. (...) Ja powiedziałem koledze, że mam znajomego, co ma papierosy i podałem mu numer do S.. (...). Ja wysłałem dwóch kolegów do K.(...). Umówiłem ich na spotkanie i nie wiem czy doszło do transakcji czy nie” (k. 2033-2033v).

W świetle takiej treści wyjaśnień oskarżonego R. W. oraz wobec załączających w aktach sprawy stenogramów rozmów telefonicznych, zawartych w opinii biegłego sądowego m.in. z zakresu analizy danych cyfrowych audio, pomiędzy R. W. i S. K., na temat zakupu papierosów (k. 1552-1552v, 1555-1557), obowiązkiem Sądu odwoławczego było dokonanie weryfikacji ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, biorąc pod uwagę perspektywę uznania wyczerpania przez tego oskarżonego znamion przestępstwa skarbowego określonego w art. 65 § 1 i 3 k.k.s. w zakresie innych niż nabycie znamion czynności wykonawczej tego typu czynu zabronionego. Niedokonanie tej analizy stanowiło rażące uchybienie standardów kontroli instancyjnej w kontekście szczególnych obowiązków Sądu odwoławczego w sytuacji, w której wydaje on wyrok reformatoryjny, wynikających z treści art. 410 k.p.k. i art. 7 k.p.k. W konsekwencji należało uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy, który dokona ponownej weryfikacji zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych, uwzględniając wieloodmianowy charakter przestępstwa skarbowego określonego w art. 65 § 1 k.k.s.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[SOP]

[f.n]